

ЗА НЯКОИ АСПЕКТИ НА ДЕСЕГРЕГАЦИЯТА НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ ОТ РОМСКИ ЕТНИЧЕСКИ ПРОИЗХОД

*Божидарка Василева – директор
Йорданка Иванова – педагогически съветник
НУ „Инж. Г. И. Вълков“*

През последните години в НУ „Инж. Г. И. Вълков“ може да се отбележат някои значими успехи в областта на поэтапната десегрегация. Съставът на учениците беше изцяло ромски, поради близостта на училището до ромския квартал, но вече трета година в нашето училище се обучават деца от български произход и деца от ромски произход, чийто майчин език не е ромски и семействата им се самоопределят като български. Учениците от различните етноси си взаимодействат в разнообразни дейности, общуват помежду си, като в процеса на обучение и възпитание формират интеркултурни компетентности и ценности, запазвайки своята етнокултурна идентичност и получавайки равни възможности за социална реализация.

Начално училище НУ „Инж. Г. И. Вълков“ е първото светско училище в Луковитския край, създадено през 1848 година.

През настоящата 2016/2017 година броят на учениците I-IV клас в дневна форма на обучение е 230 /129 момичета и 101 момчета/ и 26 деца /12 момичета и 14 момчета/ в подготвителна група. Десет ученика / над 16 годишна възраст / - 5 жени и 5 мъже са на самостоятелна форма на обучение.

Сградата на училището е едноетажна, построена през 1898 година, ремонтирана и достроена през 1980 г., санирана по проект за енергийна ефективност и газифицирана. Изградени са естакади, санитарни възли за хора с увреждания, видеонаблюдение /32 камери/ и пожароизвестителна система. В двора са обособени кътове „Зелено училище“ „Детска площадка“ и т. н. Ученическата столова, салонът и компютърният кабинет са ремонтирани и оборудвани по изискванията.

Създаването на позитивна образователна среда е сред основните задачи, които успешно се реализират в рамките на делегирания бюджет на училището и от проекти финансирани от ЕСФ.

В училището е създадена съвременна и привлекателна за учениците образователна среда. Всички класни стаи са ремонтирани и обзаведени с нови цветни мебели. Във всяка от тях е поставена мултимедия, чрез която се презентира учебното съдържание, работи се с електронните учебници, а в междучасията децата често гледат детско филмче или слушат музика, което до голяма степен влияе и на дисциплината в училище.

Всички учители имат служебни преносими компютри, домашен интернет, който се заплаща от бюджета на училището и подпомага подготовката им, абонамент за електронната платформа **ucha.se**, която предлага голямо разнообразие на видео - уроци, упражнения и интересни игри.

Направените ремонти и осъвременена МТБ създават по-добро самочувствие на учителите, учениците и **привличат вниманието на всички родители от различни етноси**, които желаят да запишат децата си в него.

В училището са разработени училищна политика и план за образователната интеграция на децата и ученици от етническите малцинства въз основа на Стратегията за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства /2015-2020 г./ и Плана за действие по изпълнение на Стратегията за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства /2015-2020/. Политиката се основава на общоприети ценности и принципи произтичащи от „Конвенцията на ООН за правата на детето“, законодателството на Република България и е съобразена с ангажиментите на правителството и община Луковит по отношение интеграцията в Европейския съюз.

През месец ноември 2015 година в гр. Луковит се проведе **Първата национална конференция иницирана от МОН на тема: „Реализиране на плана за изпълнение на Стратегията за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства“**, като участниците в конференцията посетиха НУ „Инж. Вълков“ и бяха посрещнати тържествено по стар български обичай с хляб и сол, със стихове, песни и танци.

Осъществяването на **поетапната десегрегация** се извършва чрез **ПОЛИТИКИ за социализация, интеграция и образование в мултикултурна среда**, които се прилагат в НУ „Инж. Г. И. Вълков“, а именно:

Подготвителната група в училището е с много важно значение, поради това, че по-голяма част от децата от ромски произход не владеят добре български език, което им отнема правото на равен достъп в образованието, затруднява ги при овладяването на учебния материал и в крайна сметка ги изолира от училищния живот. Тя е предпоставка за изравняване на стартовите им позиции при постъпване в първи клас. Чрез заниманията в подготвителната група децата усвояват по-лесно езика, общуват помежду си, опознават себе си и света около тях, което допринася за социализацията, интеграцията и адаптацията им в училище.

Целодневното обучение се отразява благоприятно върху качеството на обучение и възпитание на всички ученици, като не само подпомага образователно-възпитателния

процес но създава условия за социализация и личностно реализация, чрез различните дейности, в които се включват учениците.

Приоритетна цел в НУ „Инж. Г. И. Вълков“ е обхващането и задържането на ученици в целодневна организация, с оглед осигуряване на по-добра подготовка, качествено образование и по-добро бъдеще. Усвояването на навици за учене и пълноценно оползотворяване на времето с различни дейности и занимания по интереси са от голямо значение за учениците в риск от отпадане.

В ЦДО-1-4 клас се обучават 162 ученика през учебната 2016/2017 г. Организираният отдих и физическа активност се провеждат в салона, или на двора, а за заниманията по интереси често се ползва и компютърния кабинет.

Квалификационната дейност в НУ „Инж. Г. И. Вълков“ - гр. Луковит е ориентирана към потребностите на училището от повишаване на професионалната компетентност за работа в мултиетническа среда, прилагането на нови и иновативни технологии за представяне на учебното съдържание и придобиване умения за работа с деца от различни етнически групи и ученици със специални образователни потребности.

Педагогическият колектив се състои от 20 педагогически специалисти с висше образование, от които 80% са с ПКС. Съотношението между млади и по-възрастни педагогически специалисти е почти изравнено, което от своя страна е позитивно условие за приемственост и партньорство в педагогическата колегия. Това са добри професионалисти, опитни учители, здрава основа на педагогическия колектив, към която се приобщават младите учители

В така наречената „Седмица на отворените врати“ през първия и втория учебен срок се провеждат открити практики, на които присъстват родители, общественици и други гости, демонстрират се ефективни **игрови, интерактивни техники и групова работа**. Учителите показват висока компетентност и професионализъм

След провеждане на открития урок се прави обсъждане, като всеки колега споделя и своя опит от практиката, което обогатява и надгражда знанията на всички учители.

Провеждат се изнесени обучения на целия педагогически екип като например:

- **„Интеркултурно образование, иновативни технологии, методи и техники“**-16 часа с преподавател - специалист по интеркултурно образование от ЮЗУ"Неофит Рилски";

- **„Работа в мултикултурна среда“**, където бяха представени научните основи по проблема и се споделиха добри практики по темата;

- **„Специфика на обучението в мултикултурна среда“** - 12 учебни часа;

- **„Социализация на деца и ученици от ромския етнос“** - 16 часа/ от ЮЗУ"Неофит Рилски" и т. н.

Залегналите в Стратегията за развитие на училището дейности за **обмяна на опит** с други училища в страната, се осъществяват успешно и оказват положително влияние върху работата.

Провежда се ежемесечна открита практика пред родители и в подготвителната група в училището.

Друг проблем, по който се работи, е изготвянето и апробирането на вътрешно училищни стандарти и критерии за измерване и за оценяване знанията на учениците на входно, междинно и изходно ниво. Системно се обогатява, проучва и използва в работата специализираната литература в училищната библиотека.

Включване в извънкласни дейности в съответствие с интересите и възможностите на децата, за развитие на техните силни страни.

Училището предлага допълнителни занимания в СИП „Фолклор на етносите-Ромски фолклор”, ФУЧ „Английски език” в първи клас, СИП „Английски език” в четвърти клас, СИП „Весели гласчета” и в занимания по интереси, които се провеждат в ЦДО.

В СИП „*Фолклор на етносите-Ромски фолклор*”, заниманията са насочени към съхраняване и развиване културната идентичност на учениците от ромския етнос и на другите етноси.

В годишния план за дейността на училището е включен традиционен празничен календар с изяви на учениците. Изнасят се много училищни тържества. По подобаващ начин бяха отбелязани празниците от календара: 1 ноември - Ден на народните будители, 16 ноември - Ден на толерантността, Коледа, Василица, 1 март - Баба Марта, 3 март - Национален празник на Република България, Ден на Земята, Ден на водата, Ден на розовата фланелка и т. н.

Специално място се отделя на 8 април - Международен ден на ромите. Тази година по повод празника на 7 април 2016 година ученици от Начално училище „НУ „Инж. Г. И. Вълков“ поздравиха екипа на вицепремиерът и министър на образованието и науката Меглена Кунева със специално подготвена за случая програма.

На 8 април празникът беше отбелязан с програма под надслов: „Слънцето свети еднакво за всички“, представена пред родители и гости от Община Луковит и местната общественост .

През месец май НУ „Инж. Г. И. Вълков“ празнува своя **патронен празник**, който се отбелязва с концерт-спектакъл, представен пред ученици, родители и гости - представители на общинската администрация и на училищата в града, бивши и настоящи учители и граждани .

Ефективен диалог между училището и семейството.

При срещите и разговори на класните ръководители и училищното ръководство с родителите се разясняват взаимните ползи от образователна интеграция в мултикултурна среда /децата от различни етноси да се обучават заедно/ с цел опознаване на културата и традициите и повишаване на мотивацията за образование. С помощта на родителите от Училищното настоятелство са изготвени и са разпространени листовки „Образованието е ценност“ сред родители на деца и ученици от кв. „Изток“ на гр.Луковит. Създадена е секция „Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства“ на сайта на училището и информацията за събитията от училищния живот се популяризират с цел информиране на родители и общественост за реалните резултати от дейностите.

Работи се в посока изграждане на **Обществен съвет** с представители от заинтересованите страни в община Луковит по реализирането на интеграцията на децата и учениците- роми. Осъществява се непрекъсната връзка и обмен на информация с други институции и длъжностни лица, които имат отношение към работата с деца и конкретно към проблема - Отдел „Закрила на детето” към АСП, отдел „Образование, култура, социални и младежки дейности”, Общинска комисия за детето, Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните - община Луковит.

Психолого-педагогическа подкрепа.

Психолого-педагогическата подкрепа е насочена основно към проучване и подпомагане на проблемите на учениците, застрашени от преждевременно отпадане, съдействие за адаптацията им в образователната и социалната среда, като целта е по-успешното преодоляване от децата на възникналите затруднения.

Системата за ранно предупреждение.

В училището е изградена система за ранно предупреждение, която е особено важна за предотвратяване на проблеми, свързани с преждевременното напускане от училище. Още от подготвителната група се определят децата в риск, както и причините за всеки един случай на отпадане от училище.

1. Идентифициране на децата и учениците застрашени от отпадане.

- своевременно се диагностицират признаците на изоставане в усвояване на знания и нуждата от допълнително обучение на децата и учениците;

- създаден е механизъм за събиране и обмен на информация за редовното посещение в училище;

- проучване и анализ на семейната среда и нейното влияние върху детето;

- анализират се междуличностните отношения в детския колектив.

2. Идентифициране на причините за преждевременно напускане от училище за всеки конкретен случай.

3. Набелязване на конкретни мерки за всеки застрашен от отпадане.

Работа по европейски проекти и национални програми.

Финансови средства училището получава и чрез разработване и реализиране на национални и европейски програми и проекти. През последните години училището с успех реализира следните проекти:

Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ: BG051PO001/07/4.2 – 01“Да направим училището привлекателно за младите хора”BG051PO001/07/4.2-01/422Проект „Създаване на аудиовизуални клубове за детски фантазии в НУ „Инж. Вълков“ и СОУ „Алеко Константинов“ гр.Луковит“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“;

BG051PO001-4.1.03-0176 по ОП „Развитие на човешките ресурси” – Схема за безвъзмездна финансова помощ BG051PO001-4.1.03 „Интеграция на децата и учениците от етническите малцинства в образователната система” за изпълнение на Проект „Ученически Оскари - диалог между културите в община Луковит“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“;

Проект „Да направим училището привлекателно за младите хора-УСПЕХ“ по ОП РЧР, където участваха 177 ученици. Бяха сформирани 12 групи за извънчасни и извънучилищни дейности в 9 тематични направления: природоматематически науки, хуманитарни науки, комуникативни умения на чужд език, културни компетентности, комуникативни умения на роден език, здравословен начин на живот, здравно образование, граждански компетентности и дигитални компетентности.

От месец октомври 2016 г.работим по ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 с проект одобрен за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG 05 M20P001-3.001 „Подкрепа на предучилищното възпитание и подготовка на деца в неравностойно положение“, „ЗАЕДНО“ в които са включени всички детски градини и подготвителни групи от общината, с продължителност 2 учебни години.

През септември 2016 г. НУ „Инж. Г. И. Вълков” стартира участието си като партньор в международния проект *ARS LONGA*, под надслов: *ALL Right, Students. Let’s make Ourselves Neighbours and Great Artists*, който е част от стъпка 219 по програма *ЕРАЗЪМ+ –КД2* , сектор *„Стратегически партньорства в областта на образованието, обучението и младежта“* и с продължителност е 24 месеца. Участници в проекта са Испания-координатор, Румъния, Гърция, Полша, Турция и България.

Стратегическите партньорства целят подкрепа за разработването, обмена и прилагането на иновативни практики на институционално, местно, регионално, национално

и европейско ниво. Училището работи в е Twinning платформата по проект ARS LONGA , който е част от ЕРАЗЪМ +.

Работим по проект *BG05M2OP001-2.004-0004 „Развитие на способностите на учениците и повишаване мотивацията им за учене чрез дейности, развиващи специфични знания, умения и компетентности /Твоят час/ - фаза I“*, финансиран по *Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“*, съфинансирана от Европейските структурни и инвестиционни фондове.

Няколко години работихме по НП *„С грижа за всеки ученик“*, Модул *„Осигуряване на допълнително обучение за деца от подготвителни групи“* допълнителни занимания по български език, с цел осигуряване на всяко дете на равен старт в училище и Модул *„Осигуряване на допълнително обучение на ученици от началния етап на основното образование за повишаване на нивото на постиженията им по общообразователна подготовка“*.

За поредна година работим по схема *„Училищен плод“*, където учениците получават пресни плодове и зеленчуци два пъти седмично и по схема *„Училищно мляко към ДФ „Земеделие“*.

Мотивиране на учениците в риск от отпадане от училище да продължат образованието си в по-горна степен.

В часа на класа се правят анкети за проучване интересите на децата към различни професии и беседи за значението на образованието за личностното им развитие и връзката между по-високото образование и възможността за по-добра реализация в живота.

В резултат на прилаганите **политики за социализация, интеграция и образование в мултикултурна среда** у учениците се е повишила мотивацията за учене, култура на поведение, самочувствие и увереност в собствените им сили, формирали са се умения за толерантно общуване.

Издигането авторитета на училището провокира интереса от страна на родители от различни етнически групи и желание децата им да се обучават в него.

Педагогическата колегия при НУ „Инж. Г. И. Вълков“ има ясна мисия и цели, уверени сме, че нашето училище е пример за поетапна десегрегация и ако успеем да предадем на учениците си любовта към учението, естественият резултат ще бъде те да се научат да живеят и учат заедно и да се чувстват добре в училище.

Божидарка Василева
директор на НУ „Инж. Г. И. Вълков“
Йорданка Иванова
педагогически съветник в НУ „Инж. Г. И. Вълков“